

Cleveringa en de vrijheid van kritiek

Cleveringalezing Roermond 2017

[Paul Cliteur](#)

Wat maakt Cleveringa een held?

- Hij protesteerde tegen het ontslag van zijn leermeester Meijers
- Meijers was Joods
- De Duitse bezettingsautoriteiten wilde Joodse hoogleraren ontslaan

Opties

- Hij was een held van het “**ontslagrecht**”, want je mag iemand niet ontslaan omdat hij joods is
- Hij was een held van de **vriendschap**, want hij liet zien dat je voor een vriend moet opkomen
- Hij was een held van de **promovendi**, want voor een promotor moet je opkomen
- 😊

De vrijheid van gedachte, expressie en kritiek

1. Je hebt als mens het onvervreemdbare *recht*, maar ook de *plicht* om kritiek te leveren op misstanden,
2. Zelfs wanneer dat nadelig uitpakt voor je eigen positie,
3. Misschien zelfs levensgevaarlijk is.

Het “levensgevaarlijke”

- Het “levensgevaarlijke” van Cleveringa’s positie was te wijten aan de bezettingssituatie.
- Nederland was het “geweldmonopolie” van de Nederlandse staat kwijtgeraakt.
- Betekent het dat Cleveringa pas weer actueel wordt bij een bezetting?

Het ontstaan, het verdwijnen en de herleving van godslastering

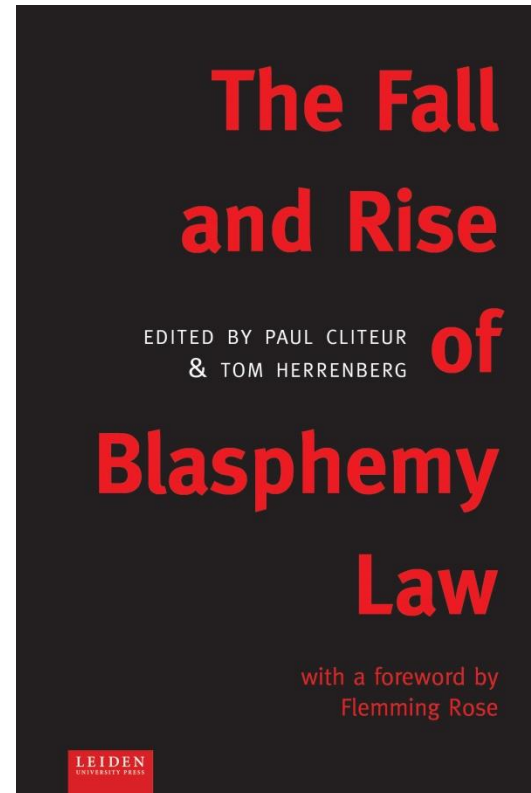

BARDOT FALLACI HOUELLEBECQ WILDERS

JURIDISCHE VERVOLGING VAN
RELIGIEKRITIEK EN VREEMDELINGENVREES

PAUL CLITEUR

UITGEVERIJ DE BLAUWE TIJGER

Het klassiek tolerantiebepgrip in: Art. 18 UVRM

Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid *om van godsdienst of overtuiging te veranderen* (...; cursivering toegevoegd PC).

Art. 9 EVRM

Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen (...).

Het verval van klassieke tolerantie: Art. 18 IVBPR

Een ieder heeft het recht op vrijheid van denken, geweten en godsdienst. Dit recht omvat mede de vrijheid een zelf gekozen godsdienst of levensovertuiging te hebben of te aanvaarden, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen, zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven zijn godsdienst of levensovertuiging tot uiting te brengen door de eredienst, het onderhouden van de geboden en voorschriften, door praktische toepassing en het onderwijzen ervan.

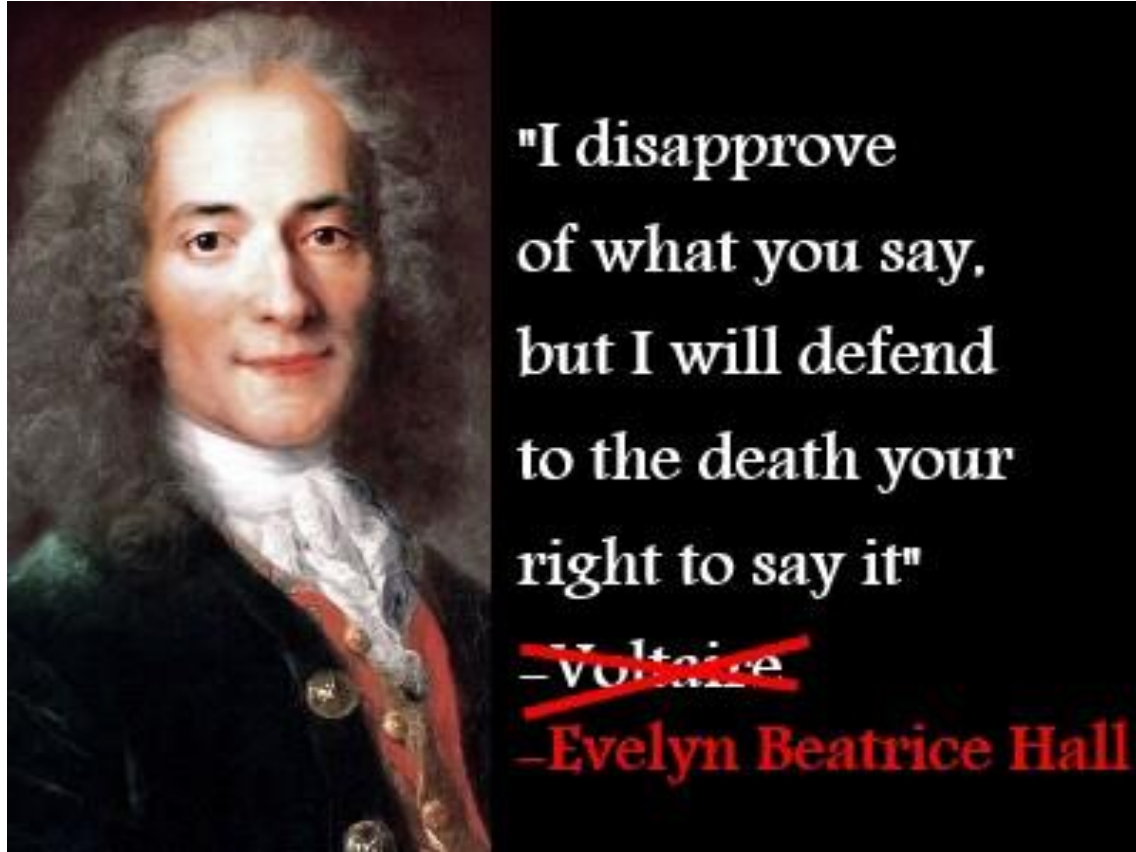
Klassieke tolerantie

**I might disagree with your
opinion, but I am
willing to give my
life for your right
to express it**

~ Voltaire ~

Niet letterlijk zo gezegd

"I disapprove
of what you say,
but I will defend
to the death your
right to say it"

~~-Voltaire~~

-Evelyn Beatrice Hall

Essentie van tolerantie (verdraagzaamheid)

1. De verdraagzame heeft macht
2. De verdraagzame is het oneens met wat gezegd wordt
3. Verdraagzaamheid heeft betrekking op wat *gezegd* wordt (meningen)

Verdraagzame heeft macht

Alexander en Diogenes

Verdraagzame “verdraagt” iets

Verdraagzame verdraagt iets (vervolg)

Waarom raakt klassieke tolerantie in verval?

- Rijkdom in Arabische wereld
- Opkomst van radicale religiositeit
- Theoterrorisme
 - 1989 Rushdie
 - Deense cartoons
 - Franse cartoons
 - Moord op *Charlie Hebdo* (7 jan 2015)

Historische wortels van verzet tegen klassieke tolerantie

Religie als:

1. Tekst

2. Meerderheids geloof

3. Geautoriseerd geloof

4. Hoop

Deuteronomium 13:6-11

Wanneer uw broeder, de zoon van uw moeder, of uw zoon, uw dochter, uw eigen vrouw of uw boezemvriend u in het geheim wil verleiden en zegt: laten wij andere goden gaan dienen, goden die noch gij noch uw vaders gekend hebben, behorende tot de goden der volken rondom u, dichtbij of veraf, van het ene einde der aarde tot het andere dan zult gij hem niet ter wille zijn noch naar hem luisteren;

Vervolg

gij zult hem niet ontzien, noch hem sparen en zijn schuld bedekken, maar hem zeker doden; het eerst zal uw hand zich tegen hem keren om hem ter dood te brengen en daarna de hand van het gehele volk. Gij zult hem stenigen, zodat hij sterft, omdat hij getracht heeft u af te trekken van de HERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heeft. Dan zal geheel Israël het horen en vrezen en men zal niet opnieuw zulk een wandaad in uw midden doen.

Ernst van de situatie

In ieder geval staat er de *doodstraf* op;

Op een betrekkelijk *wrede* manier voltrokken
(steniging);

Door iedereen die tot het volk behoort (lynch-justitie);

Jegens iedereen ten uitvoer te leggen (ook je naaste
familie);

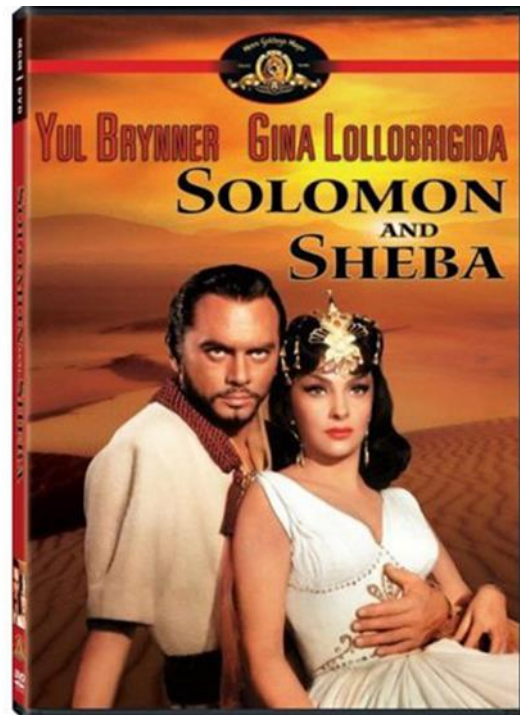
En dat met het *oogmerk* van wat we tegenwoordig
“generale preventie” noemen (“heel Israël zal het
horen”

Over Koning Salomo

Hij had zevenhonderd hoofdvrouwen en driehonderd bijvrouwen, en deze vrouwen maakten hem ontrouw: op zijn oude dag verleidden zij hem ertoe andere goden te gaan dienen en was hij de HEER, zijn God, niet meer met hart en ziel toegedaan zoals zijn vader David dat was geweest.

1 Koningen 11: 3-4

Solomon and Sheba 1959

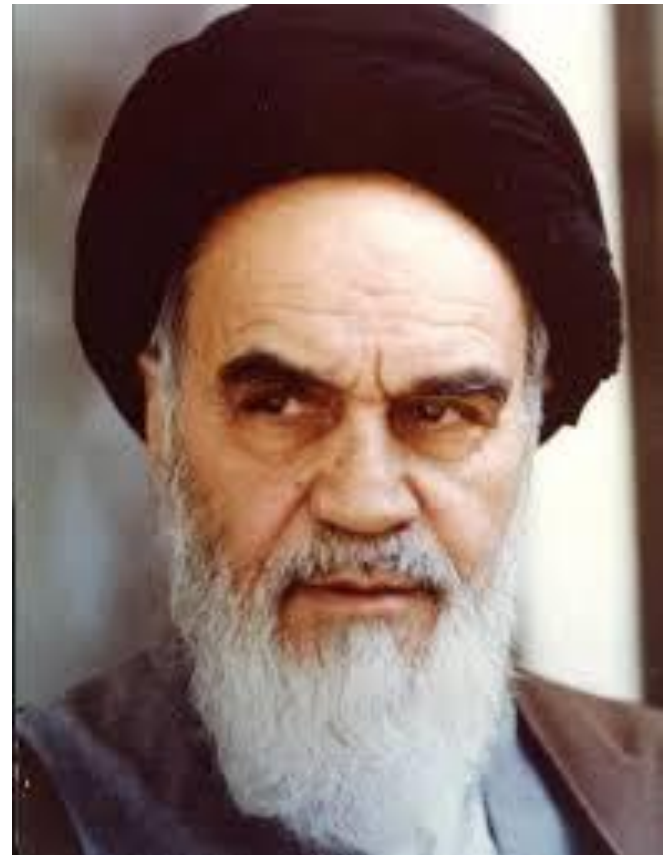

Numeri 25

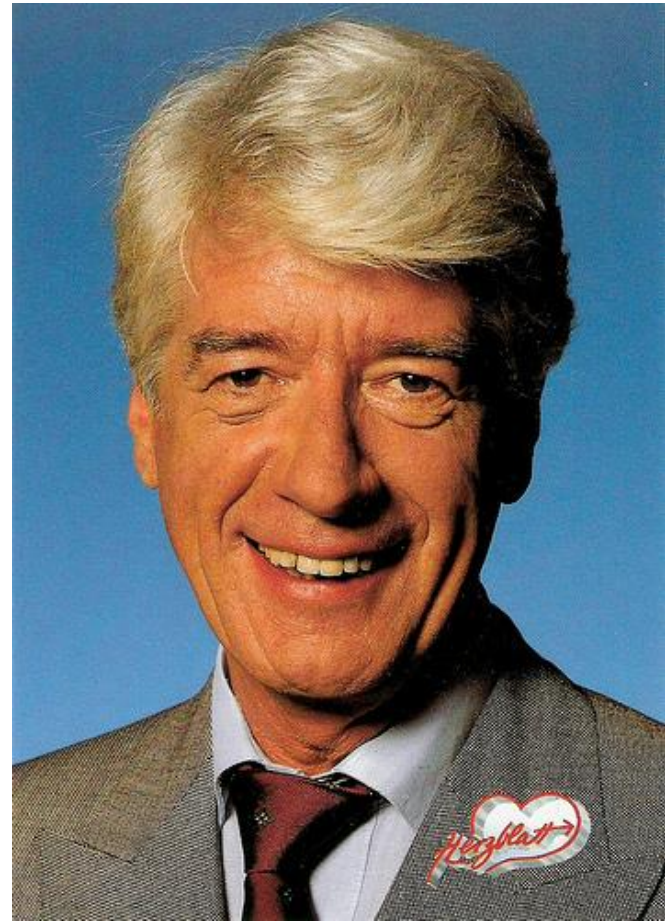
Religieus fundamentalisme als staatsmacht

- Iraanse revolutie 1979
- Hoe moeten andere staten zich verhouden tot een fundamentalistische staat?

1987 Khomeini's eis voor Nederland

- [Rudi Carrell](#) (Alkmaar, 1934 – Bremen, 2006), was een Nederlands entertainer, zanger, showmaster, filmproducent en acteur.
- De Nederlandse Rushdie? Cleveringa?

Het omstreden fragment

<http://www.beeldengeluid.nl/en/media/7339/diplomatieke-rel-rond-rudi-carrell-1987>

Poging om het omstreden fragment op Ned. TV te krijgen

<http://www.youtube.com/watch?v=8-d5YDIZLy4>

Antwoord

Cleveringa als held van de weerbare democratie

Democratische waarden en democratie zelf moeten worden verdedigd om te kunnen voortbestaan

Geen “meebuigende democratie” (verkeerde uitleg van “tolerantie”)